

A Médiatanács 903/2017. (VII. 25.) számú határozatának kivonata

Tényállás

A Karc FM Média Kft. médiaszolgáltató a Karc FM adóján 2017. április 25-én 16 óra 9 perctől sugárzott (és április 26-án 4 óra 8 perctől megismételt, valamint a www.karcfm.hu lekérhető médiaszolgáltatás műsorkínálatában is elérhetővé tett) „Paláver” című műsorában elhangzott, kommentálandó hír a következő volt: *„Soros aktivistái elszabotálták a civil törvény bizottsági vitáját. Soros György és aktivistái szerint az a demokrácia, ha csak az ő véleményük hallható. A Soros-hálózat aktivistái ennek jegyében megszállták a Parlament Igazságügyi bizottságának ülését, mert úgy gondolták, hogy ők Magyarország törvényei fölött állnak. A Soros György hálózatához tartozó szervezetek nyolc-tíz aktivistája transzparenssekkkel, egy magyar és egy EU-s zászlóval jelent meg a bizottság ülésén, azzal a szándékkal, hogy megzavarja és befolyásolja a Soros György és szervezetei által nehezményezett civil törvény módosításának a bizottsági vitáját. A Soros-hálózat magyarországi tevékenységét támogató ellenzéki pártoknak a bizottságban jelen lévő tagjai egyértelműen elmondták az ülés elején: a Soros-szervezetek aktivistái azzal a céllal érkeztek a parlamenti bizottság működési rendjét, a házszabályt nyíltan megsértve a bizottsági ülésre, hogy azt megzavarva elérjék a helyszínről történő eltávolításukat, ami majd jól mutat a nemzetközi sajtóban, mint az Orbán-kormány diktatúrájának bizonyítéka. Többek között a »Nem a civilek megbélyegzésére« feliratú papírokat tartó demonstrálókat a házszabály megsértése miatt a Parlament bizottsági őrsege felszólította a helyiség elhagyására, ám az aktivisták nem tettek eleget a felszólításnak. Ezt követően Rubovszky György, a parlament igazságügyi bizottságának KDNP-s elnöke felfüggesztette az ülést. Így pedig végül hiába szervezte a Soros-hálózat együtt az MSZP, LMP, Jobbik frakciójával – a nemzetközi sajtót is rászervezve – a legújabb politikai performanszát a Parlamentbe.”*

A műsorvezető így kommentálta a felolvasott hírt: *„Ehhez a magam részéről annyit tennék hozzá, hogy persze, tudjuk, egyetlen cél van, provokálni, provokálni, provokálni, bármi áron, egészen addig, hogy valahol elcsattanjon egy pofon, valahol történjen valami atrocitás, ami majd aztán megjelenik a világmédiában, és mindenki elmondhatja, hogy lám-lám, Magyarországon a diktatúrában már verik a békés tüntetőket. Szóval, tudjuk, hogy ez a cél, de azt is elmondtuk már milliószor, hogy minden utcai tüntetésnél hihetetlen higgadtsággal kell kezelni ezeket, és tegyük hozzá, és mondjuk el naponta, hogy a rendőreink valami fantasztikus, hogy milyen végtelen türelemmel és hozzáértéssel viszonyulnak ezekhez a barom állatokhoz. Most viszont egy másik történet kezdődött, ugyanis a Köztársaság Parlamentjében zajlott le egy provokáció, ez pedig, szeretném jelezni, hogy tökéletesen törvénytelen, és sehol a büdös életben, sehol a világon egyetlen parlamentben sem túrnék ezt el. Úgyhogy ez az a pont, ahol nem kell finomkodni. Ha még egyszer ezek, vagy ilyenek megjelennek a Parlament épületében, és ott megzavarják a munkát, akkor úgy kell őket onnan kivágni, mint a macskát szarni. Ha a taknyukon és a vérükön kell őket kirángatni, akkor a taknyukon és a vérükön. (...) És mondom még egyszer, semmi finomkodás, ha kell, akkor szanaszét kell verni a pofájukat. Ez ugyanis Magyarország Parlamentje, nem pedig a nyilvános vécé, ahová ezek valók.”*

A Médiatanács döntése

A Médiatanács megállapította, hogy a médiaszolgáltató megsértette az emberi méltóság tiszteletben tartását, illetve a gyűlöletkeltésre alkalmas médiatartalmak közzétételének tilalmát előíró törvényi rendelkezéseket, ezért a médiaszolgáltatót összesen 400.000 Ft bírsággal sújtotta, valamint a jogsértés tényére utaló közlemény közzétételére és a jogsértő tartalom lekérhető médiaszolgáltatásból való eltávolítására kötelezte.

A Médiatanács döntésének indokai

1. Az Smtv. 14. § (1) bekezdése – az emberi méltóság tiszteletben tartása

A kifogásolt műsorszegmens egy aktuális, nagy közérdeklődésre számot tartó közéleti esemény kapcsán – az érintettek tiltakozása a civil törvény tervezett módosítása ellen – bírálta a magyarországi civil szervezetek aktivistáit. A műsorvezető a társadalom normális működését akadályozó, a rendőröket provokáló, és az Országházban zajló munkát is megzavaró, homogén csoportként írta le a civil szervezetek aktivistáit. Ennek során több megbélyegző megnevezést használt, mint például „barom állatok”, vagy „a nyilvános vécébe valók”, továbbá az aktivisták (törvényszerű vagy jogellenes) tevékenységük erőszakos fellépéssel való kezelésére ösztönzött („kivágni, mint macskát szarni”, „taknyukon és a vérükön kell őket kirángatni”, „szanaszét kell verni a pofájukat”).

E véleménynyilvánítást követő hallgatói hozzászólásokban ugyancsak jelen volt a civilek kárhóztatása. Az adásba telefonálók ugyancsak elítélték a civil szervezetek tevékenységét; megnyilvánulásaikban (és a műsorvezető ezekhez fűzött hozzászólásaiban) olyan megnevezések szerepeltek, mint „aljas liberálisok”, „mocskos banda”, „léhűtő senkiházi”, „idióta, kretén, barom állat”.

A műsorszám nem csupán kritikát fogalmazott meg és kedvezőtlen színben ábrázolta az érintett csoport tagjait, hanem bemutatásukra olyan lealacsonyító, megalázó, intoleráns kifejezéseket használt, elítélendőnek titulálva a civil aktivisták tevékenységét, amelyek az ennek eredményeképpen közvetített üzenet által összeegyeztethetetlenek a mindenkit egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való joggal.

A vizsgált tartalom arra utal, hogy a vélemény által érintett csoporthoz tartozó személyek másokéval egyenlő emberi jogai megkérdőjelezhetők, amikor a közlő a „taknyukon és a vérükön” akarja őket kirángatni a Parlamentből, arra hív fel, hogy „szanaszét kell verni a pofájukat”, illetve a nyilvános vécébe valónak minősíti őket. Ezen javaslatok értelemszerűen megsértik azon arányossági követelményt, amelyet figyelembe kellene venni az érintett csoport által elkövetett jogsértések szankcionálásakor. Természetesen nem is értelmezhetőek a jogalkalmazó szervek felé megfogalmazott javaslatokként, inkább csak az indulatok pusztá kitörésének tekinthetők, azonban olyannak, amely alapvetően sérti az emberi méltóság azon aspektusát, amely a megtámadott közösségbe tartozókat az adott közösségbe tartozásra tekintettel illeti meg.

A fentiekben ismertetett műsorvezetői megnyilvánulások, illetve a véleményét megerősítő, hasonló verbális stílust kölcsönző hallgatói véleménynyilvánítások kapcsán hangsúlyozandó, hogy a jogsértés nem önmagában a bírálatok obszcén, közönséges, az érintett csoportra nézve sértő jellege révén valósult meg. A közéleti viták szabadsága megköveteli az esetlegesen sértő, bántó, olykor szélsőséges vélemények védelmét is, amelyeknek azonban az emberi méltóság védelme külső korlátot szab. Az elhangzottak – megalázó, dehonesztáló kifejezések használatának hangsúlyozásával – azt az üzenetet közvetítették a hallgatóság felé, miszerint a civil szervezetek aktivistái megnyilvánulásaival szemben az emberhez méltó fellépést teljes mértékben nélkülöző, erőszakos megoldás vezethet eredményre, amely nem egyeztethető össze az emberi méltóság értékével.

Egy demokratikus társadalom alapértékeitől – így az emberi méltósághoz való jog tiszteletétől – idegen az a megnyilvánulás, amely egyes személyeket, közösségeket esetlegesen a jogszerűség határait túllépő véleménynyilvánítása miatt alacsonyabb rendűként ábrázolja, és ezen túl a jogállami kereteket túllépő fellépést sürgeti velük szemben. Az elhangzott vélemények alkalmasak arra, hogy a személyek, közösségek méltósága, értéke között különbséget tegyen, oly módon, hogy a műsorban érintett közösség tagjait másokhoz képest

– pusztán e közösséghez való tartozásuk miatt – alacsonyabb rendűként kezelnek, illetve tagjainak személyiségi jogait, emberi mivoltát kérdőjelezzik meg.

A betelefonálás véleményműsorok az együvé tartozás, az azonos módon gondolkodás kifejezésének terepei, a műsorvezetők a legtöbb esetben nem törekednek arra, hogy ellentétes véleményeket ütköztessenek, ahogyan jelen ügy kapcsán is megállapítható. A vizsgált adás esetében sem merültek fel aggályok azzal kapcsolatban, hogy a beszélgetés résztvevői valamennyien ugyanazt az álláspontot képviselték, kivétel nélkül elítélték a civileket.

A műsorszám kifogásolt szegmense aktuális közéleti kérdéssel foglalkozott, a sajtószabadság korlátozásának alapja pedig nem a feldolgozott téma tárgya, hanem kizárólag annak módja, tartalma, illetve a közönségre gyakorolt lehetséges káros hatása lehet. Ebből az alapvetésből kiindulva a civil szervezeteket és tevékenységüket bíráló megjegyzések a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt állnak.

A jogsértést a súlyosan dehonesztáló, így a civil szervezetek, konkrétan e szervezetek aktivistáinak megbélyegzésére alkalmas kifejezések használatával valósította meg a médiaszolgáltató. Az emberi méltóság értéke ugyanis sérül, ha a média a közönség felé olyan véleményeket közvetít, amely alapján az nem egyenlő, nem általánosan érvényesülő, nem korlátozhatatlan.

A médiaszolgáltató, illetve a jelen ügyben őt megtestesítő műsorvezető és utóbbi révén nem tompított, az álláspontját erősítő hallgatói hozzászólások által összességében közvetített üzenet nem összeegyeztethető az emberi méltóság tiszteletét megkövetelő, a demokratikus nyilvánosság érdekeit szolgáló alkotmányos értékekkel, ezért a médiaszolgáltató megsértette az Smtv. 14. § (1) bekezdését.

2. Az Smtv. 17. § (1) bekezdése – gyűlöletkeltő tartalmak közreadásának tilalma

Vitatott kommentárjában a műsorvezető fizikai erőszak alkalmazására szólított fel a civilekkel szemben (a beszámolóban szereplő demonstrációhoz hasonló esetekben). Véleménye szerint *„Ha még egyszer ezek, vagy ilyenek megjelennek a Parlament épületében, és ott megzavarják a munkát, akkor úgy kell őket onnan kivágni, mint a macskát szarni. Ha a taknyukon és a vérükön kell őket kirángatni, akkor a taknyukon és a vérükön. (...) És mondom még egyszer, semmi finomkodás, ha kell, akkor szanaszét kell verni a pofájukat. Ez ugyanis Magyarország Parlamentje, nem pedig a nyilvános vécé, ahová ezek valók.”*

A problémás felvezető utáni interaktív műsorrészben Bayer Zsolt a bevezetőre reflektáló sms-eket is felolvasott.

Az adásba került *„Már nagyon unom, hogy ez a mocskos banda azt tehet, amit akar. Pofán kellene már vágni egyet-kettőt, ez túrhetetlen, amit megengednek maguknak”* üzenetre a műsorvezető így reagált: *„Köszönöm szépen, István, egyáltalán nem fogok ez ügyben vitatkozni önnel.”*

Később a műsorvezető a következő sms-t olvasta fel: *„Kedves Zsolt, de meddig lehet még meghátrálni? Nekem is az a véleményem, szét kell csapni köztük (...) ha meg rendet rakunk köztük, akkor legalább érezni fogják a bőrükön, írja K.B.”* Ez utóbbi üzenetre Bayer Zsolt annyit válaszolt: *„Persze, hogy nehéz ép ésszel kibírni ezeket, de azt tudom csak mondani, hogy mégis ki kell. És gondoljanak abba bele, hogy nem minékünk kell, hanem az ott lévő rendőröknek.”*

Bár az erőszakra való felszólítás nem vezet minden esetben agresszióhoz, alkalmas annak érzelmi előkészítésére.

A hallgatói reflexiók alapján egyértelmű, hogy Bayer Zsolt megnyilvánulása erős érzelmi reakciókat váltott ki a médiafogyasztókból, a témával kapcsolatosan beküldött sms-

üzenetekben ugyanis szintén hasonló hangnemű, az erőszakos problémamegoldást is elfogadható alternatívaként megjelenítő vélemények jelentek meg.

A műsorvezető nem nevezte meg konkrétan, kiknek kellene alkalmazniuk az ajánlott erőszakot, de a médiaszolgáltató nyilatkozata szerint Bayer Zsolt a parlamenti rendfenntartókra gondolt. Az sms-ekből azonban kitűnik, hogy a befogadók egy része ezt kiterjesztően, személyre szóló felszólításként értelmezte („*nekem is az a véleményem, szét kell csapni köztük*”, „*ha rendet rakunk köztük, legalább érezni fogják a bőrükön*”).

Megjegyzendő, a gyűlöletkeltés tilalmát előíró törvényi rendelkezés megvalósulása nem is kívánja meg az erőszak alkalmazására felhívottak megnevezését (vagy akár csak körülírását, utalások révén), önmagában elegendő, ha a közönség egyes tagjaiban alkalmassá válik – még csak nem is az erőszak kiváltására, hanem – a gyűlölet érzetének felkeltésére.

Jelen esetben pedig a műsorszámban elhangzottak egyértelműen alkalmasak voltak az Smtv. 17. § (1) bekezdésben foglalt tényállás megvalósítására, hiszen a műsorvezető a civil aktivisták tevékenységükkel, véleménynyilvánításaiikkal szembeni erőszakos fellépést nem csupán elfogadható, de egyenesen a hatékony megoldási javaslatként vázolta fel. Jóllehet, a műsorvezető „csupán” a parlamenti munka megzavarásának esetére javasolta civil aktivistákkal szemben az erőszakos problémamegoldás mint eszköz alkalmazását, ettől függetlenül a műsorvezetői megnyilvánulások általában véve alkalmasak voltak az említett csoport tagjaival szembeni ellenséges érzelmek felkeltésére, illetve a már eleve meglévő ellenszenv erősítésére.

Az erőszakra való felszólításon túl a műsorvezető valamennyi megszólalása Magyarország ellenségeiként, külföldről támogatott, magyarelles hálózat tagjaiként tüntette fel a civil aktivistákat.

A véleménynyilvánítás szabadságát értelmező alkotmánybírói határozatok alapvetése, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a kommunikációs alapjogok anyajoga, amely részben a társadalom demokratikus működésének garanciája, részben pedig az egyéni önkifejezés, a személyiség kiteljesítésének egyik alapvető eszköze. A véleménynek tartalom alapú korlátja nincs. A vélemény érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül részesül védelemben, maga a véleménynyilvánítás ténye védett, korlátja pedig csak külső, azaz más alap, vagy alanyi jog tiszteletben tartása, vagy egyéb alkotmányos cél lehet.

Mindez azt jelenti, hogy a vélemény- és sajtószabadság kiterjed a sértő, akár szélsőséges álláspontok közzétételének lehetőségére is. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem gyűlöletkeltés a bírálat, helytelenítés, kifogásolás, sőt, a sértő nyilatkozat sem. Gyűlöletkeltésről akkor beszélhetünk, ha az elhangzott kifejezések nem az értelemhez szólnak, hanem kimondottan az érzelmekre akarnak hatni, a szenvedélyek, ellenséges indulatok felkeltésére alkalmasak, azt célozzák.

Az erőszakos konfliktusmegoldásra való felszólítás, és a műsorrész egésze által közvetített üzenet elérte a fentiekben vázolt gyűlöletkeltés mércéjét, azaz – a médiaszolgáltató nyilatkozatában foglaltakkal ellentétben – alkalmas volt az érintett csoportra reális veszélyt jelentő szélsőséges indulatok, gyűlölet felkeltésére.

A műsor felfezetőjében jellemzően „Soros-hálózat aktivistái”-ként nevezték meg a civil törvény bizottsági vitáján megjelent tüntetőket, akik ha ugyan szöveges értelmezés alapján nem is, annak közéleti kapcsolódásaira, összefüggéseire, illetve lehetséges hatására tekintettel az Smtv. 17. §-a szerinti közösségként értékelendők. A kifogásolt riportban elhangzottak ugyanis a „civileket” homogén, a külvilág számára érzékelhető csoportképző tulajdonsággal bíró közösségként ábrázolták. A „közösséget” ugyanis nem csak saját tagjai meglévő közös vonásai, hanem a velük szemben állóktól való megkülönböztetőségük is

egybekovácsolhatja, teheti jogi értelemben a szabályozás által védett közösséggé. Továbbá, egy csoport létének elismeréséhez nem szükséges, hogy minden tagjának valamennyi lényeges, személyiségét meghatározó tulajdonsága megegyezzen, elegendő, ha van olyan, a „külvilág” számára is érzékelhető közös tulajdonságuk, amely eléggé lényeges és fontos ahhoz, hogy őket így csoporttá tegye. Ilyen módon a közbeszédben gyakran terítékre kerülő, társadalmi szerepvállalásukat hangsúlyozni kívánó, önszerveződések révén létrejött civil szervezetek keretei között tevékenykedő aktivistákat a műsorszámot befogadó homogén közösségként azonosíthatta, amely ily módon a hatósági fellépést is indokoltta tette. Azon törvény alapján, amely ellen az érintettek a parlamentben tiltakoztak, és később az Országgyűlés által elfogadásra is került, világossá vált, hogy az érintett – a törvény személyi hatálya alá tartozó – személyösszességek immáron jogszabály által meghatározott és azonosítható csoportoknak, az Smtv. alkalmazása szempontjából pedig „közösségnek” tekintendők.

A fentiek alapján a médiaszolgáltató a médiatartalom közzétételével megsértette az Smtv. 17. § (1) bekezdését is.